

09.12.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**9 Aralık 2020
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

9 Aralık 2020 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞINA VEKÂLET ETME İŞLEMİ

— Cumhurbaşkanlığına, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY'ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere

YÖNETMELİKLER

— Atatürk Ormançılığı Müdürlüğü Bütçe Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3276)

— Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği

— Pancar Tohumluğu Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Sebze Tohum Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Tohumluk Patates Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 30/9/2020 Tarihli ve 2016/4868 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 30/9/2020 Tarihli ve 2017/14907 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 30/9/2020 Tarihli ve 2017/24261 Başvuru Numaralı Kararı

KGF'den KOBİ'lere yeni destek paketi

Kredi Garanti Fonu, KOBİ'lerin 1 yıl ödemesiz, 60 aya kadar vadeyle yararlanabileceği kredi destek paketi hazırladı. Kredilerin faizi piyasa şartlarına bağlı olarak bankalar tarafından belirlenecek.

Kredi Garanti Fonu (KGF), Avrupa Yatırım Fonu aracılığıyla yürütülen COSME Programı kapsamında KOBİ'lere 1 yılı ödemesiz olmak üzere 60 aya kadar vadeli 7.5 milyar lira tutarında kredi destek paketi hazırladı. KOBİ'ler bu kapsamda 1 milyon 125 bin liraya kadar kredi kullanabilecek.

KGF'den yapılan açıklamaya göre KOBİ'ler için kullanılacak fona, Avrupa Yatırım Fonu 300 milyon lira, KGF de 300 milyon lira katkı sağlayacak. Bu katkılarla birlikte toplam 6 milyar liralık kefalet oluşturulacak ve kefalet karşılığı 7.5 milyar liraya kadar kredi kullanılabilir.

İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı" (COSME) kapsamında, yüzde 80 KGF kefaletiyle KOBİ'ler 1 milyon 125 bin liraya kadar kredi kullanabilecek. Krediler, 1 yıl ödemesiz, 60 aya kadar vadeyle kullanılacak ve faiz piyasa şartlarına bağlı olarak bankalar tarafından belirlenecek.

KGF Genel Müdürü Kasım Akdeniz, destek paketinin KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından sağlanan bütçe kapsamında, AYF

09.12.2020

aracılığıyla yürütülen COSME Programı içinde imzalanan protokolün devamı niteliğinde olduğunu söyledi.

Paket kapsamında verilecek kefaletlerle KOBİ'lerin finansmana erişimlerini kolaylaştırarak; üretim, istihdam ve rekabet güçlerini artırmayı hedeflediklerini belirten Akdeniz,

“zellikle içinde bulunduğumuz salgın döneminde, nakit akışının, üretim ve istihdamın sürdürülebilirliği açısından finansmana erişimin ne kadar önemli olduğunun farkındayız. Mümkün olduğu ölçüde yaygın ve katma değerli alanlarda kullanmayı hedeflediğimiz bu destek paketinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum” diye konuştu.

Krediler yzdrldke borç krizi teleniyor

BDDK'nın kredilerin takibe dme süresini uzatma kararını değerlendiren Doç. Dr. Baki Demirel, "Krediler yzdrldke daha büyük bir borç krizine teleniyor" dedi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), koronavs salgını nedeniyle kişilerin ve reel sektörün finansman koşullarını kolaylaştırmak amacıyla uygulanan tedbirlerin 31 Haziran'a kadar uzatılmasına karar verdi. Buna göre, kredilerin takibe dme süresini 90 günden 180 güne çıkaran uygulama 30 Haziran 2021'e kadar uzatıldı. Düzenleme, ihtiyaç kredilerinin yanı sıra taşıt, konut ve tüketiciler ile tüm ticari kredileri kapsıyor.

'ZOMBİ'LERİ YAATIYOR

Bankaların bilançolarında yüksek oranda sorunlu alacak yönettikleri biliniyor. Nitekim, Merkez Bankası da Finansal İstikrar Raporu'nda 360 milyar TL'si yakın izlemede, 150 milyar TL'si tahsili gecikmiş olmak üzere toplamda 510 milyar TL'lik sorunlu kredi bulunduğunu açıkladık; yapılandırma ile ötelemelerin vadesinin gelmesiyle bankalardaki sorunlu kredilerin artacağına işaret etmişti. Dolayısıyla, karantina uygulamalarının baladığı bu dönemde finansman koşullarının kolaylatırmasının

09.12.2020

hem borçlular hem de alacaklılar açısından rahatlatıcı etkisi yadsınmıyor. Ancak, kötü alacakların banka bilançolarda yüzdürülmeye devam edilmesi aynı zamanda durumu kalıcı olarak bozulmuş 'zombi' olarak adlandırılan şirketlerin de yaşatılması anlamına geliyor. Uzmanlar, bu süreçte ekonomiye nefes aldırın bu düzenlemelerin aynı zamanda var olan soruları geleceğe taşıdığı konusunda uyarıyor.

Doç. Dr. Baki Demirel

GELİRLER ARTIRILMALI

Bu tür düzenlemelerin banka bilançolarında aktif tarafını makyajladığını belirten Yalova Üniversitesi Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Baki Demirel, borçların 6 ay sonra geri ödenebileceğinin de garantisi olmadığını belirterek, "Kamu aktif rol almalı ve borçların tasfiyesi gibi önlemlerle birlikte KOBİ'nin, çiftçinin, esnafın ve hane halkının gelirlerini yükselten adımlar atılmalı. Aksi takdirde krediler yüzdürüldükçe daha büyük bir borç krizine öteleniyor" dedi. Servet vergisinin düşünülmesi gerektiğini savunan Demirel, "Bir defaya mahsus ultra servet vergisi 'Robin Hood' vergisi alınırsa yüksek parasal genişlemeye biraz tampon olur" diye konuştu.

GERÇEKÇİ TEDBİR ALINMASI GECİKİYOR

Erten&Erten Danışmanlık Kurucu Ortağı Mehmet Erten ise düzenlemenin bu süreçte gerekli olduğuna değinirken aynı zamanda zombi şirketlerin hâlâ yaşamaya devam etmesini sağlayacağını ve bu konuda gerçekçi tedbirlerin alınmasını geciktireceğini belirtti. “Ancak, zor dönemlerde banka bilançolarını biraz rahatlatmazsak zaman içinde onların ekonomiye katkılarını sağlamakta zorlanabiliriz” diyen Erten, BloombergHT'ye yaptığı değerlendirmede, bankaların varlık yönetim şirketi kurma çabalarının yarım kaldığını hatırlatarak, zombi şirketleri ekonomiye kazandıracak ve bankalar üzerlerindeki riskleri ortadan kaldıracak çözümlerin zor bir süreç olduğunu söyledi. Erten, “Bir gün bunu yapmak zorundayız” dedi.

Bakanlıktan “yaptık ama bir sorun niye yaptık” açıklaması

Sağlık Bakanlığı, koronavirüs yakın temaslılarının karantina süresinin kısaltılmasıyla ilgili gelen tepkilerin ardından açıklama yaptı...

Sağlık Bakanlığı, koronavirüs yakın temaslılarının karantina süresinin kısaltılmasıyla ilgili gelen tepkilerin ardından açıklama yaptı.

Kısaltma kararıyla ilgili “**güncelleme**” ifadesinin kullanıldığı açıklamada, **"Salgın yönetimde Bilim Kurulumuzun tavsiyeleri ile ve ortak akılla hareket edilmektedir. Tüm kararlarımızın tek önceliği vatandaşımızın sağlığıdır. Karantina süresi ile ilgili yaptığımız güncelleme de bu kapsamdadır"** denildi. Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamada, Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından 'yakın temaslıların karantina süresine' ilişkin yapılan değişikliklerin yanlış yorumlara sebep olduğunun görüldüğü belirtilerek, şöyle denildi:

"Bilimsel çalışmalar doğrultusunda Hastalık Kontrol Önleme Merkezi (CDC) ve Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (ECDC) tarafından yapılan güncellemeler, ülkemiz tarafından anlık olarak takip edilmekte ve rehberlerimize entegre edilmektedir. Yakın temaslıların karantina süresinin 14 günden 10 güne düşürülmesi ve PCR testi sonucuna göre 7'nci günün sonunda sonlandırılabilmesine ilişkin düzenlemeler de yukarıda sayılan uluslararası güncellemelere paralel olarak yapılmıştır. Salgın yönetimde Bilim Kurulumuzun tavsiyeleri ile ve ortak akılla hareket edilmektedir. Tüm kararlarımızın tek önceliği vatandaşımızın sağlığıdır. Karantina süresi ile ilgili yaptığımız güncelleme de bu kapsamdadır."

OECD: Büyük ekonomilerde toparlanma devam ediyor

OECD, büyük ekonomilerde COVID-19'un neden olduğu ekonomik krizde toparlanmanın devam ettiğini ancak toparlanma sürecinin ülkeler arasında farklılık gösterdiğini belirtti.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), bileşik öncü göstergelerin ABD, Çin, Almanya ve Fransa gibi çoğu büyük ekonomide COVID-19'un neden olduğu ekonomik krizde toparlanmanın devam ettiğini gösterdiğini ancak toparlanmada değişim oranının ülkeler arasında farklılık arz ettiğini belirtti.

OECD, ekonomik faaliyetlerdeki dönüm noktalarını 6 ila 9 ay önceden tahmin edebilecek şekilde tasarlanan bileşik öncü göstergelerini (CLIs) açıkladı. Buna göre, CLIs; ABD, Çin, Almanya ve Fransa gibi çoğu büyük ekonomide COVID-19'un neden olduğu sağlık ve ekonomik krizde toparlanmanın devam ettiğini gösterirken, toparlanmada değişim oranı ülkeler arasında farklılık arz etti.

Toparlanma ülkeler arasında farklılık gösteriyor

OECD açıklamasında, "ABD, Japonya ve Kanada'da CLIs'ler istikrarlı büyümeye işaret ediyor. Fransa, İtalya ve Almanya'da, CLIs'ler ılımlı büyüme işaretleri gösteriyor. AB ile bir ticaret anlaşmasının yıl sonundan önce tamamlanması ihtimaline ilişkin belirsizliğin arttığı İngiltere'de CLIs, üçüncü ayda da geriledi." ifadeleri kullanıldı.

Gelişmekte olan ekonomiler arasında Çin ve Brezilya'da imalat sektörü CLIs'ı istikrarlı bir şekilde geliştirken, Hindistan'da CLIs, ılımlı bir hızda yükselmeye devam etti.

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, Cumhurbaşkanı adayı olup olmayacağını açıkladı

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı seçiminde aday olup olmayacağı ile ilgili, yaptığı açıklamada “Cumhurbaşkanlığı adaylığı tek başıma karar vereceğim konu değil, bir Millet İttifakı var. Aday olup olmamaya birlikte karar veririz”

Sözcü gazetesinden Saygı Öztürk'ün haberine göre, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanlığı için aday olup olmayacağını açıkladı. Kılıçdaroğlu, bu konuya tek başına karar veremeyeceğini belirterek, “İttifak ortaklarıyla konuşmadan adaylığımı açıklamam diğer partilere saygısızlık olur. Şu aşamada adaylık konusu gündemde değil” ifadelerini kullandı.

Kılıçdaroğlu'nun, TBMM Genel Kurulu'nda konuşurken, AKP sıralarından “Cumhurbaşkanı adayı ol” sözlerine “Benim aday olup olmayacağımı size kim söyledi” demesi Ankara'yı hareketlendirdi. Siyaset dünyası Kılıçdaroğlu'nun aday olup olmayacağını tartışıyor.

Kılıçdaroğlu bu konudaki soruya verdiği cevap şöyle:

ORTAK HAREKET

“Cumhurbaşkanlığı adaylığı tek başıma karar vereceğim konu değil, bir Millet İttifakı var. Aday olup olmamaya birlikte karar veririz. İttifak ortaklarıyla konuşmadan adaylığımı açıklamam diğer partilere saygısızlık olur. Şu aşamada

09.12.2020

adaylık konusu gündemde değil. AKP sıralarından sordular, ben de onu söyledim. Aday olup olmayacağıma partimiz, vekillerimiz ve Millet İttifakı karar verir. Çünkü birlikte hareket ediyoruz.”

ÖNEMLİ KONU

“Cumhurbaşkanlığı için bir aday mı çıkacak, yoksa partiler ayrı ayrı mı aday çıkaracak bunları zamanı gelince konuşuruz. Üzerinde durulması gereken nokta geliştirilmiş parlamenter sisteme geçecek miyiz? Tüm arayışımız onun üzerine. Biz kişilerin ikbalini değil, ülkemizin geleceğini düşünüyoruz. AKP'li vekillerin anlamadığı bu. Onlar kişilerin ikbali için siyaset yapıyor. Cumhurbaşkanı'nın Ali ya da Veli olması çok önemli değil. Önemli olan parlamenter sisteme geçişteki ortak iradedir.”

Babacan: Çeteler kol geziyor, hukuk reformundan bahsediyorlar!

Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA) Genel Başkanı Ali Babacan, partisinin 1. Olağan Samsun İl Kongresi'nde konuştu.

DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, partisinin 1. Olağan Samsun İl Kongresi'nde konuşarak; ekonominin son 20 yılın en kötü seviyesinde olduğunu söyledi. Babacan, "Tekrar tekrar yaşanan döviz krizlerinden ve ekonominin dibe çakılmasından sonra bugünlerde hükümet 'güven olmadan ekonomi güçlenmez' diyor. Aklınız şimdi mi başınıza geliyor? Beni kastederek 'bir de kalkmış bize ders vermeye kalkıyor' diyorlar ama, söylediklerimizden epey kopya çekiyorlar. Hazırsanız kopya veriyorum, dikkatle dinleyin" dedi.

Babacan ayrıca, "Mafyanın, çetelerin, karanlık güçlerin kol gezdiği, Cumhurbaşkanı'nın desteğiyle mahkemelerin anayasaya uymadığı bir dönemde, kalkmışlar bir de hukuk reformundan bahsediyorlar." açıklamasında bulundu.

İşte Babacan'ın konuşmasının satır başları:

'ARTIK YETER, İŞİN UCUNDA BU MİLLETİN SAĞLIĞI VAR'

Şu an halkımızın açık bir şekilde sağlık hakkına erişimi engelleniyor. Bu yönetim sağlık sistemini ciddi bir tıkanıklığa mahkûm etti. Herkesin maaşından sağlık sigortası primi kesiliyor. Halkımız bu bedeli ödediği hâlde sağlık hizmetlerine erişmekte güçlük çekiyor. İşte burada da kaybet-kaybet tablosu görüyoruz. Artık yeter! İşin ucunda bu milletin hayatı var. Tekrar ediyorum: İnsanların salgın hastalık yüzünden hayatlarını kaybetmeleri önlenabilir. Tablonun bu denli ağır olmasının tek sebebi kötü yönetimdir. Açıklanan düşük vaka sayısıyla bile, pandemide dünya üçüncüsü olmamızın başka bir izahı yok.

'AKLINIZ ŞİMDİ BAŞINIZA GELİYOR?'

Tekrar tekrar yaşanan döviz krizlerinden ve ekonominin dibe çakılmasından sonra bugünlerde hükümet 'güven olmadan ekonomi güçlenmez' diyor. Aklınız şimdi mi başınıza geliyor? Beni kastederek 'bir de kalkmış bize ders vermeye kalkıyor' diyorlar ama, söylediklerimizden epey kopya çekiyorlar. Hazırsanız kopya veriyorum, dikkatle dinleyin: Enflasyonu olduğundan düşük açıklamak size güven kazandırmaz. Pandemi vaka sayılarını düşük açıklamak, size güven kazandırmaz. Doğru haber yapan gazetecileri işten attırmak, doğruyu söyleyen sivil toplum kuruluşlarını hain ilan etmek, size güven kazandırmaz. Suç örgütlerine, yasadışı yapılara övgüler düzenlerle ortak olmak, onlara sahip çıkmak, size güven kazandırmaz. Yargıyı siyasi etki altına alıp, mahkemelerin bağımsızlığını yok etmek, size güven kazandırmaz. Bu toplumu kutuplaştırmak, bazı toplum kesimlerini öteki ilan etmek, düşman ilan etmek, size güven kazandırmaz. Dış ilişkilerde herkesle kavgalı olmak, herkesi düşman ilan edip, sonra da yapayalnız kalmak, size güven kazandırmaz.

'ÇETELER KOL GEZİYOR, HUKUK REFORMUNDAN BAHSEDİYORLAR'

Ekonominin bu kötü durumda olmasının en önemli sebeplerinden birisi, şu andaki yönetimin hukuku çiğnemeyi bir alışkanlık hâline getirmesi. Mafyanın, çetelerin, karanlık güçlerin kol gezdiği, Cumhurbaşkanı'nın desteğiyle mahkemelerin anayasaya uymadığı bir dönemde, kalkmışlar bir de hukuk reformundan bahsediyorlar. Âdeta konuşmayı yasakladılar ülkede. Ağızını açanı, fikrini söyleyeni susturuyorlar. Bakın şu an ekonomimiz son yirmi yılın en kötü seviyesinde. Konuşmaya müsaade etmezlerse, kulaklarını açıp dinlemezlerse 'en doğru benim fikrim' diye inat ederlerse elbette sonuç bu olur. İşte o yüzden biz diyoruz ki korkma Türkiye. Konuş. Konuş ki Türkiye kazansın!

'ÜLKEMİZ DAHA DA İÇE KAPANIYOR'

Geçtiğimiz gün Ağrı'nın İran sınırına 81 kilometrelik duvar yaptıklarını söylediler. Zaten Suriye sınırımızdaki 800 küsur kilometrelik duvarı da geçtiğimiz aylarda tamamladılar. Dış politikayı, diplomasiyi rafa kaldırdıkları için, güvenliği ancak sınırlar boyu duvarlarla sağlamaya çalışıyorlar. Böyle bir şey olabilir mi? Biz vaktiyle dış ilişkileri yönetirken komşularımızla iyi ilişkileri esas aldık. Bırakın duvar örmeyi, serbest dolaşımı hedefledik. Hatırlayın, o günlerde hem üretimimiz hem de ihracatımız hızla arttı. Ülkemizin refahı arttı. En çok da sınır illerimiz istifade etti bundan. Ama şimdi uygulanan bu yanlış politikalarla ülkemiz daha da içe kapanıyor.

'BU MU DIŞ POLİTİKA, KAYBET-KAYBET'

Sanki senelerdir Avrupa'yla kavga eden kendileri değilmiş gibi, geçen günlerde kendimizi Avrupa'da görüyoruz' dediler. Siz iktidara daha dün gelmediniz. Avrupa'yla, NATO'yla, Batı'yla kavga eden; ülkeyi içe kapatan, tüm ülkeyi kendi şahsınızı merkeze alarak yöneten sizsiniz. Bu zihniyet nedeniyle, ülkemizi yoksullaştıran da sizsiniz. S400 füzelerine milyarlarca dolar para verdiniz, kullanamıyorsunuz. F35 savaş uçaklarına milyarlarca dolar para verdiniz, onları da alamadınız. Hem milyarlarca doları kaybet, hem F35'leri kaybet, hem de S400'leri... Bu mu dış politika? Kaybet-kaybet-kaybet!

'GERÇEK ENFLASYONU VATANDAŞ İYİ BİLİYOR'

Halkımız pandemiyle daha da derinleşen ekonomik kriz nedeniyle açlık sınırında yaşıyor. Türkiye'yi getirdikleri bu noktada, her üç kişiden biri işsiz veya atıl durumda. Çarşı pazar enflasyonunu yüzde 30'lara, 40'lara, 50'lere kadar yükselttiler. Onlara sorsanız enflasyon yüzde 10 küsur. Ama gerçek enflasyonu sokağa çıkan, pazara giden vatandaş çok iyi biliyor.

Skandal karar onaylandı! ABD'den Türkiye'ye yeni yaptırımlar geliyor

ABD Temsilciler Meclisi, S-400 alımı nedeniyle Türkiye'ye yaptırım öngören Savunma Bütçesi Tasarısı'nı 335 evet ve 78 hayır oyu ile kabul etti.

ABD Başkanı Donald Trump'ın sosyal medya şirketlerine yasal güvence sağlayan bir düzenlemeyi içerdiği için veto edeceğini söylediği tasarımı Temsilciler Meclisi 78'e karşı 335 oyla onayladı.

Temsilciler Meclisi'nden üçte ikiden büyük bir oy çokluğuyla geçen tasarı aynı destekle Senato'dan da geçerse Trump tasarımı veto edemeyecek.

TASARIDA NELER VAR?

Tasarının nihai halinde, Savunma Bakanlığı (Pentagon) için 635.5 milyar doları temel bütçe, 69 milyar doları savaş fonu olarak bilinen 'Denizaşırı Muhtemel Operasyonlar Fonu', 8.9 milyar doları ise tasarının yetki alanları dışındaki savunmaya ilişkin harcamalar olmak üzere 713.4 milyar dolar bütçe ayrıldı.

Bunun yanı sıra, Enerji Bakanlığı bütçesi altında nükleer kapasiteye ilişkin savunma harcamaları için ise 26.6 milyar dolar bütçe belirlendi.

NDAA tasarısında, Çin'e karşı 'Pasifik Caydırıcılık İnisiyatifi'nin kurulması öngörülürken, ABD'nin pasifik bölgesindeki askeri gücünü tahkim etmek, bölgedeki ortak ve müttefiklere destek vermek üzere bu inisiyatif için Hint-Pasifik Kuvvetleri Komutanlığının bütçesine ek 2.2 milyar dolar fon ayrıldı.

TÜRKİYE'YE YAPTIRIM

Savunma bütçesi tasarısında Türkiye'ye yaptırım uygulanmasını öngören bir bölüm de yer aldı.

Tasarıda Türkiye'nin S-400'leri teslim almasının ABD Hasımlarına Yaptırım Yoluyla Mücadele Yasası (CAATSA) kapsamında Rusya ile önemli bir işlem olarak kabul edildiği ve NDAA'nın yasalaşmasından sonra 30 gün içinde Türkiye'de S-400 alımına müdahil olanlara CAATSA yaptırımlarının uygulanması talep edildi.

Tasarıda, başkanın CAATSA kapsamında belirtilen 12 maddeden en az 5'ini uygulaması, yaptırımların 'ithal edilen malları' kapsamaması istendi.

Bu mallar da 'doğal ya da insan eliyle yapılmış maddeler, imal edilmiş erzak ve bunlara ilişkin denetim ekipmanı' şeklinde sıralandı.

Yaptırımların kaldırılmasının şartları ise şu şekilde belirtildi:

"Başkan yaptırım uyguladıktan sonra 1 yıl içinde Kongrenin gerekli komitelerine, Türkiye'nin veya yaptırım uygulanan kişilerin artık S-400'leri veya bunların yerine herhangi bir Rus sistemini uhdesinde bulundurmadığını, Türk topraklarında Rus hükümeti veya şirketleri adına herhangi bir Rusya vatandaşının S-400'leri çalıştırmadığını teyit ettikten sonra; Türkiye'den Türk Hükümetinin veya hükümet adına başka biri tarafın S-400 veya onun yerini alabilecek bir sistemi tekrar edinmek için CAATSA'nın 231'inci bölümünün kapsamına girecek herhangi bir faaliyete girmeyeceğine dair taahhüt aldıktan sonra yaptırımları kaldırabilir."

Ayrıca tasarının 159. bölümünde ise tasarının yasalaşmasından sonra 15 gün içerisinde Türk şirketlerinin yerine F-35 için parça üretecek ortakların tespit edilmesi ve gerekli işlemlerin başlatılması istendi.

Fransa'dan Türkiye hakkında kritik açıklama

Perşembe günü AB Liderler Zirvesi'nde Türkiye'ye yaptırımın görüşülmesi beklenirken Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian ile mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşme sonrasında Paris'ten açıklama geldi.

Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkiler yaptırım tartışmalarıyla birlikte tekrar gerilirken Fransa'dan kritik bir açıklama geldi... Dün Fransa Dışişleri Bakanı Jean-Yves Le Drian mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu ile bir telefon görüşmesi yaptı.

Görüşmenin ardından Fransa Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Agnes von der Muhll açıklamalarda bulundu. Yapılan açıklamada, "10 ve 11 Aralık'taki Avrupa Konseyi öncesinde dışişleri bakanımız Fransa ve Avrupa'nın Türkiye ve AB arasındaki yapıcı ilişkinin devam etmesi için gerekli şart ve koşullarını hatırlattı" dedi.

Yapılan açıklamada bazı konularda Ankara'nın pozisyonunu belli etmesi durumunda Türkiye ile AB'nin yeni ve yapıcı bir ilişki sürdürebileceği belirtildi.

Önce işsize işsiz diyeceksin!

Alaattin AKTAŞ

09 Aralık 2020 Çarşamba

✓ **Çalışma çağındaki nüfus artarken çalışan sayısı azalırsa ilk akla gelen işsiz sayısının artış gösterdiğidir. Ama işsiz sayısı da azalıyor; çünkü insanlar artık çalışmak istemiyor; herhalde hep birlikte zengin oldular!**

✓ **Ekonomik veriler bir şekilde birbirleriyle uyumludur, öyle olmak zorundadır. Peki, GSYH'nin yüzde 9.9 küçüldüğü ikinci çeyrekte yüzde 12.9 olan işsizlik, GSYH'nin yüzde 6.7 büyüdüğü üçüncü çeyrekte azalmak bir yana nasıl oldu da yüzde 13.2'ye çıktı, izah edebilen var mı?**

Türkiye İstatistik Kurumu eylül ayına ilişkin işgücü "istatistikçikleri"ni yarın açıklayacak. Sayılar ağustostan eylüle geçişle birlikte biraz değişecek ama temelde hiçbir fark olmayacak. Biz de o yüzden ağustos ayının tablosunu vererek tuhaflıkları hatırlayalım istedik.

Tüm hesaplamayı dört dörtlük yapıyorsunuz diyelim. İstatistiki veri derlemede de, hesaplamada da hiçbir eksik, hiçbir hata söz konusu değil. Ama peki hiç mi dikkatinizi çeken tuhaflık, gerçeklerle örtüşmeyen bir durum yok!

İnsaf edin artık; önünüze bir sonuç geliyor, hesaplama tamam, harika; iyi de öbür tarafta bir de hayatın gerçekleri var; bu veriler gerçeklerle örtüşüyor mu, bir kere olsun bakmak gerekmez mi...

Dedik ya, tablo ağustos aylarındaki durumu gösteriyor ama eylülde temel bir değişiklik olmayacak.

15 yaş üstü kurumsal olmayan nüfus, yani çalışma çağındaki nüfus artıyor mu, artıyor ve bu doğal.

Peki çalışan sayısı artıyor mu; hayır, hatta gerileme var, son dört yılın en düşük düzeyi bu yıl ortaya çıkmış.

Çalışma çağındaki nüfus artıyor, ama çalışan artmıyorsa demek ki işsiz sayısı artmış olmalı değil mi; hayır, işsiz sayısı da azalıyor. Geçen yılın ağustosundan daha az işsiz var.

İşsiz sayısı azalınca haliyle işsizlik oranı da geriliyor.

Bu nasıl oluyor peki, yanıtı “kağıt üstünde” çok kolaylıkla verilebiliyor. Çünkü işgücüne dahil olmayan nüfus, yani çalışmak istemeyen nüfus artıyor.

Haksız mıyız “İnsaf edin artık” demekle!

Böyle istatistik olur mu?

Bunun adı istatistik değil, olsa olsa “istatistikcik”tir!

İşgücü istatistikleri özeti (Ağustos ayları itibarıyla-bin kişi)

	15 yaş üstü kurumsal olmayan nüfus				İşgücüne dahil olmayan	İşsizlik oranı (Yüzde)
		İşgücü	İstihdam			
				İstihdam	İşsiz	
Düzy						
2016	58.835	30.967	27.473	3.493	27.868	11,3
2017	60.002	32.233	28.828	3.404	27.769	10,6
2018	60.733	32.989	29.318	3.670	27.745	11,1
2019	61.591	33.180	28.529	4.650	28.411	14,0
2020	62.730	31.749	27.554	4.194	30.981	13,2
Önceki yıla göre fark						(Puan)
2016	862	759	323	435	104	1,2
2017	1.167	1.266	1.355	-89	-99	-0,7
2018	731	756	490	266	-24	0,6
2019	858	191	-789	980	666	2,9
2020	1.139	-1.431	-975	-456	2.570	-0,8

İŞSİZ, İŞSİZ SAYILMAZSA BÖYLE OLUR!

TÜİK'in hesaplamasının işsizlikle ilgili gerçek durumu yansıtmadığını ne zaman söylesek, yazsak, her seferinde bu hesaplamasının Uluslararası Çalışma Örgütü metodolojisine uygun olduğu görüşü dile getiriliyor. İyi güzel de, o metodoloji bize uymuyorsa ne olacak! Nitekim gerçek bu.

09.12.2020

Ne yapayım ben Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ne dediğini! O söylenen Türkiye gerçekleriyle örtüşmüyor ki!

Kim bilir bu yıl kaç kez yazdık, sayısını unuttuk...

Fiilen işsiz olana, işsiz kalana "işsiz" demiyoruz ki gerçek durumu görelim.

Pandemide işten çıkarmak yasaklandı ve milyonlarca insan günde 40 lirayı bile bulmayan bir ödemeye aylar geçiriyor, bu insanlar aslında işsiz ama kağıt üstünde işsiz değil.

Kimi işyerleri idari kararlarla kapatıldı; ama orada çalışırken işini kaybedenler işsiz sayılmıyor.

Belli yaş gruplarındakiler sokağa çıkamadığı için çalışmıyor ama onlar da işsiz sayısına eklenmiyor.

Ve en tuhafı da, pandemi ekonomiyi alt üst etmişken nasıl oluyorsa insanlar çalışmak istemiyor ve işgücü piyasasından çıkıyor. Baksanıza, ağustostan ağustosa son bir yılda çalışmak isteyenlerin sayısı 2.6 milyon kişi azalmış. Herkes biliyor ki örneğin evin erkeği işini kaybetmişse kadın mecburen işgücü piyasasına giriyor, girmeye çalışıyor. Peki nasıl oluyor da insanlar işgücü piyasasından çıkıyor, cevap yok; var da tatmin edici cevap yok.

İŞSİZLİK... EKONOMİ KÜÇÜLÜRKEN DÜŞÜK, BÜYÜRKEN YÜKSEK!

Ekonomide bazı veriler birbirini tamamlar, bir şekilde örtüşür.

Bakın Türkiye ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde pandemi yüzünden yüzde 9.9 küçüldü. Bu oran gayet normaldi. Ama normal olmayan bu küçülmenin yaşandığı nisan, mayıs ve haziran aylarındaki işsizlik oranıydı. Bu üç ayın ortalamasını gösteren mayıs ayındaki işsizlik oranı yüzde 12.9 oldu.

Geldik üçüncü çeyreğe, bu sefer ekonomi tahminlerin üstünde yüzde 6.7 oranında büyüme gösterdi. Normal olan ekonominin hızla büyüdüğü bu dönemde işsizliğin gerilemesi, değil mi! Evet, normal ve makul olan bu. Ama bakıyorsunuz üçüncü çeyrekteki işsizlik oranı yüzde 13.2.

Ekonominin yüzde 9.9 küçüldüğü çeyrekte yüzde 12.9 olan işsizlik oranı, ekonominin yüzde 6.7 büyüdüğü çeyrekte düşmek bir yana yüzde 13.2'ye çıkmış.

Büyüme oranları mı yanlış, işsizlik mi; yoksa ikisi birden mi?

Türkiye, gelecek yıl 'en büyük 20 ekonomi' liginden düşebilir

Talip AKTAŞ

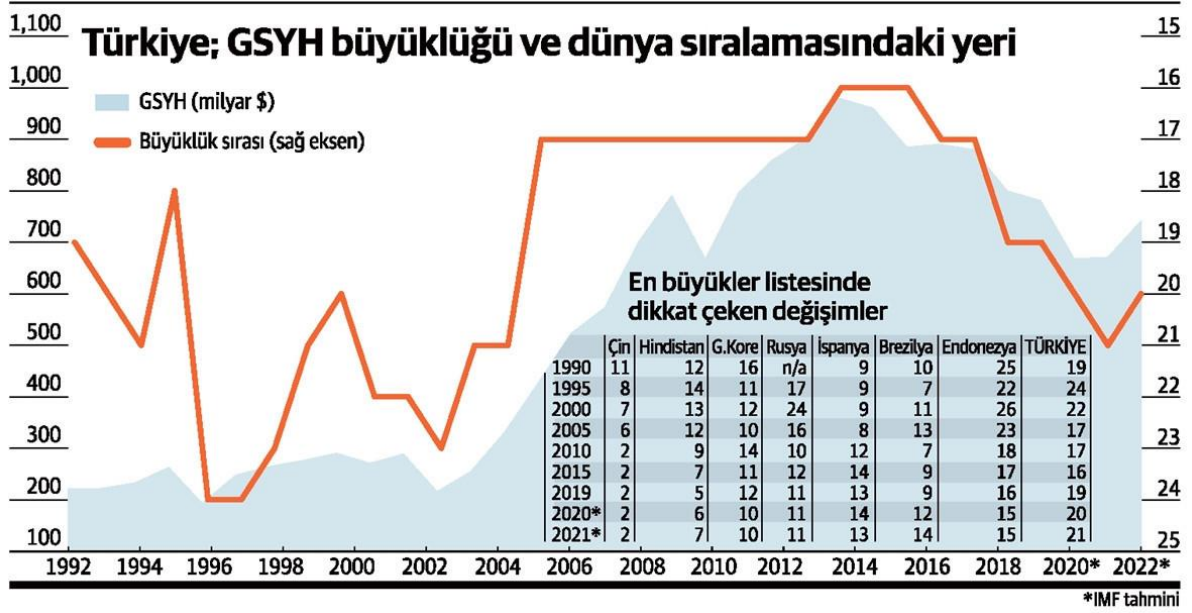
09 Aralık 2020 Çarşamba

Türkiye ekonomisi, ilk çeyrekte ağırlıklı baz etkisi kaynaklı olmak üzere yüzde 4,5 büyüme kaydettikten sonra salgının ilk dalgasının yaşandığı ikinci çeyrekte yüzde 9,9 küçüldü. Üçüncü çeyrekte ise bindirilmiş kredi kampanyaları ve yine baz etkisinden gelen olumlu katkıyla yüzde 6,7 büyüdü. Öncü veriler, son çeyrekte ise yüzde 1-1,5 arası bir büyümeye işaret ediyor. Böylece, yılın tamamındaki büyüme oranı da yüzde 0,60,7 seviyesinde gerçekleşebilecek.

Gerçekte Türkiye ekonomisi, salgına zayıf makro dengelerle yakalandı. Dolayısıyla da potansiyelin üzerine çekilen büyüme, geride ciddi bir borç yükü ve yüksek enflasyon bakiyesi bıraktı; sorunların bir bölümü daha da ağırlaştırılarak bir sonraki yıla aktarıldı. Bu durum, küresel ekonomiye ilişkin umutların arttığı 2021 yılında, Türkiye ekonomisindeki toparlanmanın görece daha zorlu olacağı anlamına geliyor. Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) Dünya Ekonomik Görünüm Ekim-2020 raporunda Türkiye'nin GSYH'sının bu yıl 649 milyar dolara ineceği tahmin edildi. 2021 tahmini ise 652 milyar dolar... Bu büyüklükteki GSYH ile Türkiye, dünyanın en büyük ekonomileri arasında 20'nci sıraya gerileyecek. 2021'de ise 21'inci sıraya inerek, uzun yılların ardından ilk kez en büyük 20 ekonomi listesinin dışında kalacak.

GSYH'nın dolar cinsinden cari fiyatlarla büyüklüğünde, ekonomik faaliyetlerle yaratılan değer seviyesi, kuşkusuz tek ölçü değil. Döviz kurunun seviyesi de önemli bir değişken. Nitekim Türkiye GSYH'sının ve dolayısıyla kişi başına milli gelirinin yüksek olduğu dönemlerde TL'nin aşırı değerli, gerilediği yıllarda ise aşırı değersiz olduğu görülüyor. Ve bir not; Türkiye dünyanın en büyük 20 ekonomi içinde yer

almasa da G20 listesinde kalmaya devam edecek. Zira, G20 grubunda tek kriter ekonomilerin büyüklüğü değil; yanı sıra bölgesel dengelerin temsili de gözetiliyor.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu Cumhurbaşkanı adayı olacak mı?

9 Aralık 2020

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun Cumhurbaşkanı adaylığıyla ilgili açıklaması spontane gelişti.

Kılıçdaroğlu bütçe üzerinde konuşurken, AK Parti milletvekilleriyle arasında şöyle bir diyalog gerçekleşti:

Kemal Kılıçdaroğlu: "İlk seçimde bu milletin nasıl tıpış tıpış yolcu edeceğini göreceksiniz.

Bülent Turan (AK Parti Grup Başkanvekili): "Muharrem İnce mi siz mi?"

Hasan Çilez (AK Parti Amasya Milletvekili): "Aday olabilecek misin?"

Ramazan Can (AK Parti Kırıkkale Milletvekili): "Aday ol, aday!"

Kemal Kılıçdaroğlu: "Benim aday olup olamayacağımı size kim söyledi? Kim söyledi?"

Kılıçdaroğlu, CHP kurultayında "İlk seçimlerde dostlarımızla birlikte iktidar olacağız" dediği için, cumhurbaşkanı adaylığı sorulduğunda her defasında millet ittifakı ortakları ile birlikte karar vereceklerini söylediği için, ortak aday çıkaracaklarını ifade ettiği için, **Kılıçdaroğlu**'nun Cumhurbaşkanlığı'na aday olacağı yönündeki sözleri ilgi uyandırdı.

ORTAK ADAY

Kılıçdaroğlu, 24 Haziran 2018 seçimlerinde eski Cumhurbaşkanı **Abdullah Gül**'ü ortak cumhurbaşkanı adayı yapmak için çaba göstermişti. İYİ Parti Genel Başkanı **Meral Akşener**, **Kılıçdaroğlu** ve **Temel Karamollaoğlu**'nun, kendilerine **Abdullah Gül**'ün ortak cumhurbaşkanı adayı olması yönündeki öneriyle geldiklerini açıklamıştı. Hatta o sıralarda **Kılıçdaroğlu**, görüştüğü liderlere **Abdullah Gül** ortak aday olursa HDP'nin de destek vereceğini iletmişti. **Meral Akşener**'in cumhurbaşkanı adayı olacağını açıklamasıyla ortak aday planı suya düşünce, **Muharrem İnce** CHP'nin cumhurbaşkanı adayı olmuştu.

SİYASİ HAYATININ PROJESİ

Kılıçdaroğlu ortak cumhurbaşkanı adayı çıkaramadı ama yerel seçimlerde ortak aday çıkarmayı başardı. Bunun sonucunu da İstanbul, Ankara, Adana, Mersin ve Antalya'yı kazanmak suretiyle aldı. 2018 seçimlerinin üzerinden 2 yıl geçmesine rağmen **Kılıçdaroğlu** tüm enerjisini millet ittifakını koruma üzerine harcıyor. Yeni kurulan DEVA ve Gelecek partilerini de dahil ederek ittifakı genişletme planı yapıyor. 2023 seçimlerinde **Erdoğan**'ın karşısına ortak aday çıkarma fikri, **Kılıçdaroğlu**'nun siyasi hayatının en önemli projesi diyebiliriz.

KONUŞULAN ADAYLAR

Muhalefetin ortak cumhurbaşkanı adayları da gündemden düşmüyor. Eski Cumhurbaşkanı **Abdullah Gül**'ün yanı sıra **Ali Babacan** ismi de ortak cumhurbaşkanı adayları arasında geçiyor. CHP'nin büyükşehir belediye başkanları **Ekrem İmamoğlu** ve **Mansur Yavaş** da Cumhurbaşkanlığı için konuşulan isimler arasında yer alıyor.

KILIÇDAROĞLU ŞAŞIRTACAK MI?

Peki buna rağmen **Kılıçdaroğlu**, 2023'te cumhurbaşkanı adayı olacak mı? **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığı konusunda verdiği sinyal, muhalefet cephesinde hesapların yeniden gözden geçirilmesine yol açtı. Ancak ben **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adayı olacağını düşünmüyorum. CHP Lideri, son ana kadar ortak aday projesini hayata geçirmek için çaba gösterecek. **Özal** yurtdışı gezisine çıkarken, uçakta bir açıklama yaparak gündemi belirledi. **Kılıçdaroğlu** ise cumhurbaşkanı adaylığı tartışmasını ortaya atarak gündemi değiştirmeyi başardı.

BİR TAŞLA ÜÇ KUŞ

- 1. Kılıçdaroğlu**, cinsel taciz iddiaları ve "**Ordu Katar'a satıldı**" tartışmaları nedeniyle zor günler yaşayan CHP'yi bu durumdan kurtarmak için gündemi değiştirmeyi amaçladı.
- Erken seçim silahını çekerek bir süre parti içi tartışmaları bastıran **Kılıçdaroğlu**, cumhurbaşkanı adaylığı yönündeki sinyal vermek suretiyle parti içini konsolide etmeyi hedefledi.
- 3. Muharrem İnce**'ye mesaj verdi.

İYİ PARTİ NASIL KARŞILADI?

Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığına yeşil ışık yaktığı yönündeki sözlerini "**İYİ Parti'ye mesaj verdi**" şeklinde yorumlayanlar da çıktı.

Millet ittifakının ortağı olarak **Kılıçdaroğlu**'nun adaylığı CHP'den sonra en çok İYİ Parti'yi ilgilendirir. İYİ Parti cephesinin nabzını tutmaya çalıştım. Cumhurbaşkanı adaylığının CHP Genel Başkanı'nın hakkı olduğunu düşünüyorlar. Parlamenter sistem vurgusu yapan CHP Lideri'nin bu sistemde aday olmasını

beklemiyorlar. **Kılıçdaroğlu**'nun İYİ Parti'ye sopayı gösterdiği yönündeki yorumlara ise itibar etmiyorlar.

AKŞENER NE YAPACAK?

İYİ Parti'de hedefin muhafazakâr kesimden de oy alacağı ve kadın olması nedeniyle **Meral Akşener**'i ortak aday yapmak olduğu unutulmasın.

ERDOĞAN NASIL KARŞILAR?

Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adayı olmayacağını düşünüyorum. Ama ters köşe yapar da aday olursa buna en çok **Erdoğan**'ın sevineceğini düşünüyorum. **Erdoğan**'ın Cumhurbaşkanlığı için CHP Lideri ile yarışmayı, kafasına konan bir talih kuşu gibi düşüneceğinden eminim.

BAŞÖRTÜSÜ MÜ DEDİNİZ?

YENGEMİN ismi **Ayşe**'ydi. Ancak devrimci arkadaşları ona **Behice** derdi. Altın gibi üç çocuğu oldu. Erken yaşta kaybettik. O nedenle **Behice Boran** isminin bizdeki çağrışımı farklıdır.

AK Parti Grup Başkanvekili **Özlem Zengin**'in Türk kadınının seçme ve seçilme özgürlüğüyle ilgili sözleri üzerine **Ertuğrul Özkök**, **Behice Boran**'ı hatırlatınca o günlere gittim.

Bugün bile hâlâ bazı İslam ülkelerinde kadının seçilme hakkı yokken, 1934 yılında Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesiyle gurur duyan insanlardan biriyim. Dün **Özlem Hanım**'la da uzun uzun konuştuk. 2015 yılına kadar kadınlarımız seçme hakkını kullandı ama başörtülü kadınlarımız seçilme hakkından mahrum kaldılar.

MHP Antalya Milletvekili **Nesrin Ünal**, başörtülü olarak milletvekili seçilmişti. Ancak Meclis'e gelince başörtüsünü çıkarmak zorunda kaldı.

Merve Kavakçı başörtülü olarak milletvekili seçilmişti. Milletvekili yemini etmesine izin verilmedi. **Ecevit**'in, demokrat kimliğine yakışmayan bir şekilde, "**Bu kadına haddini bildirin**" sözleri üzerine Meclis'ten dışarı atıldı.

PARTİ KAPATMA DAVALARI

Merve Kavakçı'nın başörtüsü Refah Partisi hakkındaki kapatma davasında, "**başörtüsü eylemi**" şeklinde suç unsuru olarak yer aldı. Başörtüsü yasağını kaldırdığı için AK Parti hakkında kapatma davası açıldı. **Erdoğan**'ın siyasi yasak kapsamına alınması talep edildi. AK Parti ile MHP'nin ortak Anayasa değişikliği, "**411 el kaosa kalktı**" olarak sunuldu.

Ta ki 2015 yılına gelene kadar... **Erdoğan** başörtüsü yasağını kaldırdı, böylece Türk kadınının bir kısmı 81 yıl sonra "**seçilme hakkı**"na kavuştu.

Muhtar bile olamayan başörtülü kadınlar milletvekili ve bakan oldu. Peki başörtülü kadınlar Meclis'e girince ne oldu? Rejim mi yıkıldı, kıyamet mi koptu? Tam aksine, laik Türkiye Cumhuriyeti, mağdur ettiği kadınların bir kısmıyla barışmış oldu.

Orta gelir tuzağına neden düştük?..

Esfender KORKMAZ

09 Aralık 2020

Asgari Ücret tartışması bilerek kamu oyunu oyalamadır. Gerçekte en sonunda kararı hükümet veriyor. 2800 lirayı geçmeyeceği anlaşılıyor. Dolar olarak 359 dolar eder. Birisi çalışan İki kişilik bir ailede, yıllık fert başına gelir olarak, 2154 dolar eder. Türkiye'de 2019 fert başına gelir 9127 dolar idi.

Kaldı ki, fert başına gelir de tek başına bir anlam ifade etmez. Refah düzeyini ölçmek için Diğer ülkelerle karşılaştırmak gerekir.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye de fert başına gelir olarak, dünyada ekonomik kriz içinde olan Arjantin, Meksika ve protestolar devam eden Şili ile karşılaştırırsak maalesef iç açısı bir tablo göremiyoruz.

* Türkiye'de fert başına GSYH, 2003 ve 2004 yıllarında dünya ortalamasının altında kaldı, 2005 -2016 yılları arasında da üstüne çıktı. 2017 sonrasında yeniden altında kaldı.

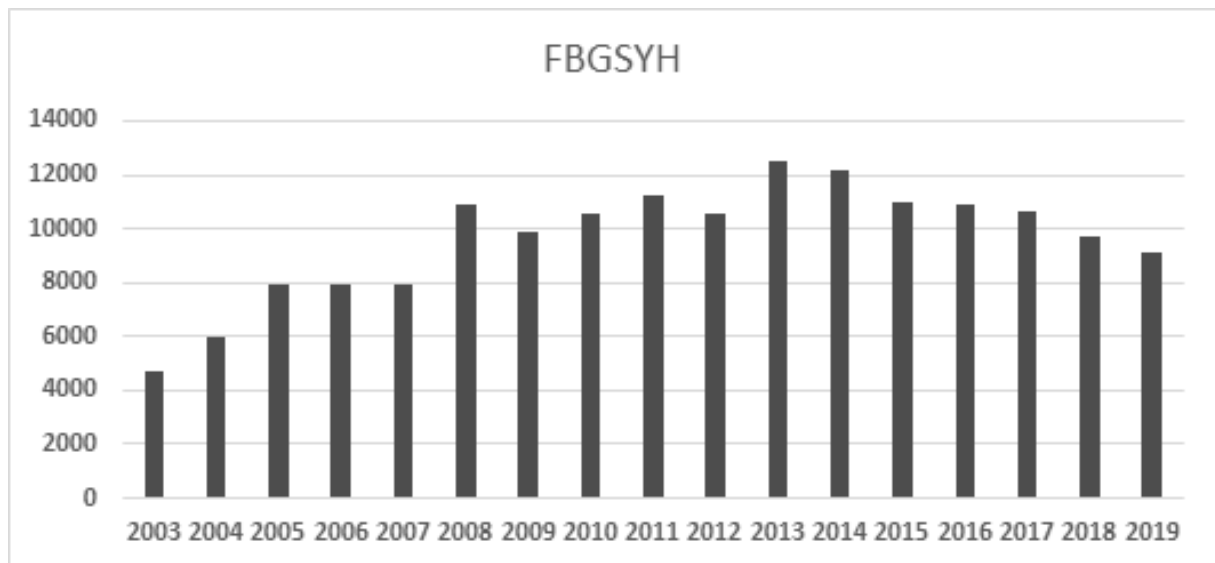
* Türkiye ile Şili 2003 yılında fert başına gelir, sırasıyla 4718 ve 4772 dolar olarak, yaklaşık aynı seviyede idi. 2009 krizinden sonra Şili lehine fark açıldı ve 2019'da, fert başına gelir Şili'de 16709 dolara çıkarken, Türkiye 9127 dolarda kaldı.

* 2003 yılında fert başına geliri bizden daha düşük olan kriz ülkesi Arjantin, 2011 yılında bizi geçti ve maalesef 2019'da 11 627 dolarla bizden daha yukarıdadır.

KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GSYH (CARİ ABD DOLARI)					
	DÜNYA	ŞİLİ	MEKSİKA	ARJANTİN	TÜRKİYE
2003	6124	4772	7075	3350	4718
2004	6812	6195	7485	4278	6041
2005	7287	7598	8278	5110	7384
2006	7802	9464	9068	5920	8035
2007	8684	10502	9643	7245	9712
2008	9413	10751	10017	9021	10854
2009	8820	10291	8003	8225	9038
2010	9541	12808	9271	10386	10672
2011	10478	14637	10203	12849	11335
2012	10594	15351	10241	13083	11707
2013	10771	15843	10725	13080	12519
2014	10934	14671	10922	12335	12096
2015	10224	13574	9606	13789	10949
2016	10256	13748	8739	12790	10821
2017	10778	15037	9278	14592	10514
2018	11312	15923	9673	11684	9370
2019	11355	16079	9807	11627	9127

Aşağıdaki grafikte Türkiye'nin orta gelir tuzağına düştüğünün resmidir. Bu duruma Kur değişimleri etkili oldu. Ancak Türkiye'de kur değişimleri aynı zamanda makro dengeleri ve özellikle enflasyon yoluyla satın alma gücünü ve halkın refahını geniş şekilde etkiliyor.

Türkiye neden büyümeyi sürdüremedi ve orta gelir tuzağına

düştü?

Temel neden AKP iktidarının günübürlük ve siyasi çıkarlara öncelik vermesidir. Bu nedenle kaynaklar popülizm yolunda kullanıldı ve neticede etkin kullanılmadı. Cari açıkla büyümenin sürdürülmesi imkansız olduğu halde, Türkiye aramalı ve hammadde ithal ederek üretimine devam etti. İthalatın finansmanı ve dış borçlanma, o gün görünmedi ve etkili olmadı ve fakat potansiyel büyümeyi engelledi. Eğer cari açık yatırım malı ve teknoloji ithali için verilmiş olsaydı, zaten yatırım sonrasında ihracat artışı yaratacak ve devam etmeyecekti. Ayrıca yatırım ve teknoloji üretimde artışı yaratarak kendinden daha fazla katma değer üretmiş olacaktı.

Kamu ihaleleri, Kamu - özel işbirliği ile yapılan yatırımların fırsat maliyeti çok yüksek oldu.

Türkiye'de beş milyon Suriyeliden sonra fert başına gelir hesabı da yanlış yapılıyor. Suriyeli 5 milyon göçmen adrese dayalı nüfus sisteminde kayıtlı değil. Ama Türkiye'nin toplam GSYH' sından, kamu hizmetlerinden yararlanıyorlar, her türlü kamu yardımından pay alıyorlar.

2019'da Türkiye'nin nüfusu 82 milyondur. GSYH'yı bu nüfusa bölersek, 2019'da fert başına GSYH 9127 doları buluyoruz. Oysaki Suriyelileri de katılınca, GSYH'yı bu defa 87 milyona bölmek gerekiyor. O zamanda fert başına gelir, 8.602 dolara geriliyor.

Orta gelir tuzağına, ekonomilerde iç dinamiklerin dinamizmini kaybetmesi olarak bakabiliriz.

Orta gelir düzeyine gelinceye kadar, kırsal kesimden kente göç eden işgücü, sermaye yatırımlarından gelen yüksek karlar, yeni teknolojiler büyümeyi hızlandıran kaynaklardır. Bu kaynaklar giderek tıkanıyor. Bu tıkanıklığı aşmak için, kurumsal reformlar yapmak, verimliliği artırmak, Ar-Ge'yi hızlandırarak eskiyen teknolojileri yenilemek, beşeri yatırımları artırmak gerekiyor. İktisadi gelişme sürecinde, Japonya ve Güney Kore bu yolla orta gelir tuzağına düşmeden, gelişmiş ekonomi statüsüne geçmişlerdir.

Dünya bankası 2012 Dünya kalkınma raporuna göre, **Türkiye, Tayland, Filipinler, Malezya, Brezilya ve Arjantin** orta gelir tuzağına düşen ülkelerdir.

Hiçbir ülke orta gelir tuzağına kendiliğinden düşmez... Düşüren de, çıkaracak olan da siyasi iktidarlardır.

İbrahim Kahveci

1 köprü 13 milyar dolar

İYİ Parti Grup Başkanı Prof Dr. İsmail Tatlıoğlu Bütçe görüşmesinde sordu: “Erhan Usta Plan Bütçe görüşmelerinde size 3 kez sordu ama hiç cevap vermediniz” dedi.

Nedir bu konu gelin beraber bakalım:

06 Ocak 2011 Sabah Gazetesi haberi:

“Dünyanın en uzun ikinci köprüsü olacak İzmit Körfez Geçiş Köprüsü’nü, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü’nü de yapan Japon IHI şirketi inşa edecek. Projenin yüklenicisi NuroI-Özaltın-Makyol-Astaldi-Yüksel-Göçay Ortak Girişim Grubu, önümüzdeki günlerde IHI ile sözleşme imzalayacak. 6 milyar dolarlık proje içinde Körfez Geçiş Köprüsü’nün yaklaşık 1.4 milyar dolara mal olması bekleniyor.”

Rakamları bir daha tekrar edelim:

İstanbul-İzmir otoyol (Körfez geçiş dahil) yapım maliyeti 6 milyar dolar. Bu maliyetin Osmangazi Köprüsü payı ise 1,43 milyar dolar. Köprüyü de zaten ana ihaleyi alan ortak girişim grubu Japon firmaya veriyor.

İhalenin toplam TL değeri 11,5 milyar lira. Ama kur düşük olduğundan dolar bazında 6,0-6,5 milyar dolar ediyor. Köprü ise 1,2 milyar dolar ve yan bağlantılarla en fazla 1,43 milyar dolar maliyete bitiyor.

Not: İhaleyi alan konsorsiyum temel atmak için yaklaşık 3 yıl bekliyor. Oysa ihaleye tek başına girmesi beklenen Cengiz-Kolin-Mapa-Limak sürpriz şekilde eleniyor.

***

Köprünün maliyetini tekrar edelim:

Temel yapım ihale maliyeti 1,2 milyar dolar

TEM bağlantı yolları ile maliyet 1,3 milyar dolara yükseliyor.

09.12.2020

Bu maliyete yüzde 5 tamamı kredi kullanımı kabul edilerek eklenen faiz yükü ile toplam maliyet 1,43 milyar dolar.

Biz buna kısaca 1,5 milyar dolar toplam köprü maliyeti diyelim.

***

Gelelim işin Hazine garantilerine veya Devlet & Millet elbirliği ile ödeyeceğimiz faturaya.

İhalede köprü geçiş fiyatı 35 dolar olarak belirleniyor ama bu fiyat ABD enflasyonuna bağlı endeksler oranında her yıl artıyor.

Yıllık geçiş garantisi 14 milyon 600 bin araç. Bu araç sayısı üzerinden yıllık Hazine garantisi 510 milyon dolar. Ama şu anda bile köprü geçiş fiyatı 45 dolara nerede ise vardı.

2035 yılına kadar ortalama ABD enflasyonu üzerinden hesaplandığında otomobil başına dolar garantisi 46 doları geçiyor. Ama biz şu anki fiyat üzerinden gidelim.

$45 \text{ dolar} * 14.600 \text{ bin otomobil} = \text{yıllık ödenecek para } 655 \text{ milyon dolar.}$

Yaklaşık 20 yıl işletme üzerinden 13,1 milyar dolar toplam fatura. Prof. Dr. İsmail Tatlıoğlu küsurat hesapları da dikkate alarak toplam ödenecek paranın tam 13 milyar 015 milyon dolar olduğunu söylüyor.

Tam rakamla ifade edelim:

Toplam yapım maliyeti: 1 milyar 430 milyon dolar (Kabaca 1,5 milyar dolar)

Toplam garanti tutarı: 13 milyar 015 milyon dolar

Tahmini bakım onarım gideri: 650 milyon dolar

Tahmini faiz gideri: 250 milyon dolar

Bir köprüden konsorsiyuma 2035 yılına kadar kalacak net (kar) para 10 milyar 685 milyon dolar.

***

Bakınız burada rakamlarda küçük değişimler olabilir. Mesela Osmangazi Köprüsünün maliyetini 1,47 milyar dolar değil de 1,55 milyar dolar açıklayabilirler. Ama bu köprü ihaleyi alan ve o günlerde basına yansıyan bilgilere göre hiçbir şekilde 1,8-2,0 milyar dolar vs etmez.

09.12.2020

Verilen araç ve fiyat garantisi de zaten belli. Yıllık 40 bin otomobil eşdeğer araç ve 35 dolardan başlayan fiyatlar... O fiyat bugün 45 dolara geldi zaten.

Hatta burada hiç hesaba katılmayan kaçak geçiş ve ceza tahsilatı var. OGS-HGS bakiyesi dolu olan insanlara bile neden cezalar geliyor? Çünkü bu cezalardan da işletmeci şirket büyük pay alıyor.

***

Şimdi son notu da ekleyelim:

Bakınız bu köprüde 13 milyar doların hepsini Hazine ödemiyor. Şirketin garanti geliri bu kadar tutmaktadır.

Mesela geçen araçlar 117 lira şu anda köprü parası ödüyor. O geçen araçlar başına en az 150 lirada da Hazine ödüyor. Geçmeyen araçların ise bütün parasını Hazine ödüyor. Burada da Hazine derken aslında Hazineden aktarılan paralarla Karayolları GM ödeme yapıyor.

(Köprü geçiş fiyatı dolar bazında yılbaşı kur dikkate alınarak belirleniyor. Bu kur düzeyi sabit kalsa gelecek yıl Osmangazi Köprüsü geçiş fiyatı 350 lirayı aşacaktır. Hazine bu fiyatın yine yarısından fazlasını Milletın vergileri ile ödeyecek ve oradan geçenler de yüksek bir meblağla köprüyü geçmiş olacaktır. Köprüden geçmeyenler ise zaten vergileri ile ödemeye devam edecektir)

Yapım maliyeti 1,6 milyar doları geçmeyen bir köprüye yıllık 650 milyon dolar gelir garantisini sizce kim nasıl verebilir? Sorarım size, bu dava nasıl bir davadır...

Abdurrahman Yıldırım
ayildirim@htgazete.com.tr

İhracata ikinci dalga engeli

Türkiye ihracatı 11 aylık dönemde yüzde 8.3'e azaldı. İhracatta bu yılki azalmanın nedeni pandemiden dolayı ekonomilerin kapanması ve küresel büyümenin yüzde 4.2 daralacak olmasından.

Nitekim küresel salgının ilk dalgasının en yoğun biçimde yaşandığı nisan ayında yüzde 41.5'a kadar varan oranda azalan ihracat yaz aylarında toparlandı.

Ancak pandeminin ikinci dalgasının Avrupa'yı merkez seçmesi, **Türkiye'nin ihracatını kasım ayında yeniden geriletmeye başladı**. Çünkü dış satımın yaklaşık yarısı Avrupa'ya ve kasım ayı ihracatının yüzde 1 düştüğünü Ticaret Bakanlığı'nın öncü verisinden öğrendik.

ZOR DÖNEM BAŞLADI

-Dün açıklanan İstanbul Sanayi Odası'nın kasım ayı **Türkiye İhracat İklimi Endeksi** eşik değeri olan 50'nin altına düşerek daralma bölgesine geçti. İki öncü verinin çakışması ve pandemi nedeniyle Avrupa ekonomilerinin kış aylarında yarı kapalı kalmaya devam edeceğini dikkate alırsak, **ihracat için zor dönem başlamış demektir**.

-Ekimde 51.2 ile büyüme yönünde işaret veren endeks kasımda 48.9'a düştü. Pandeminin ilk dalgası sırasında nisan ayında 19.1 değerine inerek dibe vuran endeks temmuz ayında toparlanarak yeniden 50 değerinin üzerine attı ve büyüme bölgesine geçti.

-Bundan sonra ihracatın bir süre ivmesini kaybetmesi ve ılımlı bir gerileme sergilemesi beklenebilir.

PANDEMİYE BAĞLI TOPARLANMA

-İhracatta toparlanma ancak aşılamanın yaygınlaşmasına ve ekonomilerin yeniden açılmasına bağlı olarak en erken yılın ikinci çeyreğinde, hatta daha net olarak ikinci yarıda başlayabilir.

-İhracatta artışın önünün ikinci dalga ile kesilmesi, ekonominin frenine basılmasının ne kadar isabetli olduğunu da gösteriyor. Çünkü **üçüncü çeyrekte şahlanan ve son çeyreğe de kısmen sarkan canlanma ithalatı ve dış ticaret açığını artırdı.**

-Şimdi ihracatın düşüşe geçmesiyle dış ticaret açığı daha da yükselecekti.

-Üstelik dış ticaret açığını kısmen kapatan turizm gelirlerinde de henüz hareketlenme yok. İkinci dalgası başlayan küresel salgın devam ettiği sürece de olmayacak ki, 2021'in ilk yarısından umut yok. Her şeyin başı sağlık.

-Dolayısıyla artan dış ticaret açığına bağlı büyüyen döviz açığı ile karşılayacaktık. Bu da kurları yükseltecek ve rezervleri iyice azaltacağından zaten sürdürülemeyecekti.

4.5 YIL SONRA GELEN MİLYAR DOLARLIK ALIM

-Neyse ki tıkanan yolu terk ettik de, normal kulvara geri döndük. İşler de finansal piyasalardan başlayarak düzelmeye başladı. **Türkiye'nin riskinde son bir aydır ciddi azalma meydana geldi. Sermaye akımları yeniden pozitif olmaya başladı.**

-6 Kasım'da ekonomi yönetiminin değişmesi ardından sermaye girişleri yeniden güçlendi. **Yıllar sonra borsaya kasımda 1 milyar dolarlık net para girişi gerçekleşti. 1 milyar 6 milyon dolarlık net sermaye girişi Mart 2016'daki 1 milyar 77 milyon dolarlık aylık işlemden sonraki en yüksek olanı.**

-Tabii portföy yatırımları yoluyla sermaye girişleri devlet iç borçlanma senetleri ile swaplar kanalıyla da oluyor.

-İhracatın düşüşü ile oluşacak finansman boşluğunu doldurmaya yeter mi yetmez mi bilemem ama açığın bir kısmını finanse edeceği açık.

09 Aralık 2020, Çarşamba

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Yeni Türkiye'nin ağırlığı hesap edilmeden bu bölgede siyaset yapılamaz

Dağlık Karabağ'ın gerçek sahibi olan Azerbaycan'a geri dönmesi, çok boyutlu gelişmeleri de gündeme getirmiş bulunuyor. Bu gelişmelerin başında Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan'ın artık sonsuza kadar sürecek olan beraberlikleri bulunmaktadır.

Yeni Türkiye

Bugün Cumhurbaşkanı Erdoğan Bakü'de İlham Aliyev'le durum değerlendirmesi yaparlarken, bir yanda Fransa'nın Macron'u diğer yanda da Ermenistan'ın Paşinyan'ı, dünya gerçeklerinin farkında olmamanın bedelini ödüyor olacaklar. Söz konusu gerçeklerin başında ise "**Yeni Türkiye**" bulunuyor. Bir yanda Doğu Akdeniz'deki haklarını savunan, diğer yanda Suriye toprakları üzerinde bir uydu-terör devleti kurulmasının önüne geçen ve aynı anda Irak topraklarında üslenen PKK'ya göz açtırmayan bir Türkiye var. Ve bu Türkiye, Libya'nın kaderinde de ağırlıklı söz sahibidir.

Akılsız Macron

Özellikle Fransa'nın Macron'u yeni Türkiye gerçeğini ıskaladığı için, şimdi Ermenistan'ın yenilgisine ortak olmak konumunda bulunuyor. Belki bu durumun sebebi, Macron'un bir siyaset adamı değil, derin sermayenin ya da Rothschild'lerle Soros'un birlikte ürettikleri bir kişi olmasıdır. Siyaset mesleğine yabancı olduğu için yaşanan zamanın eskisinden çok farklı olduğunu görememiş ve sanki Fransız sömürgeciliğinin güzel günleri hâlâ yaşanılıyormuş gibi davranmıştır.

09.12.2020

Türkiye'nin ağırlığı

Bugün Cumhurbaşkanı Erdoğan, İlham Aliyev'le durumu değerlendirirken ve yarın Türk askerlerinin de katılımı ile Bakü'de zafer yürüyüşü yapılırken, yeni dünyanın bu bölgeye yansıyan güç dengeleri, bir kez daha gözlemlenecektir. Sanırız akli başında hiçbir siyasetçi bu dengeleri değerlendirmeden başarılı olamayacaktır. Özellikle Yunan siyasetçilerin beklentilerinde ölçüyü kaçırmamaları tavsiye edilmelidir.